

Vrå er nævnt tidligt, idet der i et brev fra 1353 oversat fra latin bl.a. står:

*"Lars Nielsen af Dalsgaarde til alle, der ser dette brev, hilsen evindelig med Gud. - Alle skal vide. at jeg erkender i sandhed at være nærværende brevviser Knud Haagensen seks mark lødigt sølv skyldig, at betale fuldt ud i gode og gængse groter, sterlinger og lybske penge på sidste ting i Nørlyng herred for den hellige ærkengel St. Mikael's dag; for disse penge er jeg forpligtet til at have pantsat ham **mit gods i Vraa, nemlig en gård beliggende mod nord med alle tilliggende, agre, enge, skove og alt andet, som fra gammel tid hører dertil.....***

KANCELLIETS BREVBØGER 1566 - 1570

Årstal 1566, Dato 25.-26. dec. Side 118

25. Dec. (Skanderborg, Juledag 1567). Til Jørgen Rosen-krandtz, Embedsmand paa Kallø, Hans Johansen, Folmer Rosenkrandtz og Jørgen Bernekov. **Da Jørgen Skram til Tielle har begæret Kronens Gods i Holme i Korning Sogn og i Foulum By og Sogn samt 1 Gaard i Ørum, alt i Sønderliung Herred, og Kronens Gods i Vraa og Siøringe og I Mariagger Klosters Gaard i Vamen By og Sogn, alt i Nørliung Herred, til Mageskifte** for 21 Gaarde og Bol i Boeslum i Mols Herred og 3 Gaarde i Flastrup By i Sønder Herred, skulle de med det allerførste besigte Mageskifte godset og indsende klare Registre derpaa. R. 9, 31 b. K.

— Befaling til Jørgen Rosenkrantz, Peder Bilde, Biørn Anderssen, Axel Viffert, Eskel Giøe, Axel Jul, Jørgen Munck, Jørgen Seestedt, Borchort von Papenheim, Matz Skiel, Albrit Oxe og Frantz Lauritzen om Oppebørselen af Skatten (overensstemmende med Brevet til Hr. Jørgen Lykke af 21. Dec). T. 9, 124 b.

KER-05-11-1997

KANCELLIETS BREVBØGER 1566 -1570

Årstal 1567 Dato 2. – 3. juli, Side 217 -218

2. Juli (—). Til Jørgen Rosenkrantz, Hans Jahansen og Folmer Rosenkrantz. **Da Jørgen Skrain til Thielle har begæret 3 Gaarde i Fiolum², 2 Gaarde i Holm og 1 Gaard og 1 Gadehus i Ørum i Sønderliung Herred, 2 Gaarde i Vraa og 1 Gaard og 1 Bol i Siørup³ i Nørreliung Herred, hvilke Hr. Otte Krumpen nu har i Værge, til Mageskifte** for 3 Gaarde i Flastrup i Sønder Herred og 21 Gaarde og Bol i Boslum i Hasens Birk, endvidere 1 Mariagger Klosters Gaard i Vamen for 1 Gaard i Mesing i Hielmslef Herred, 1 Viborg St. Hans Klosters Gaard i Fiolum for 1 Gaard i Hiøring i Hielmslef Herred samt 2 Asmindrød⁴ Klosters Gaarde i Fiolum for 1 Gaard i Stilling i Hielmslef Herred, skulle de med det allerførste besigte ovennævnte Gods og indsende klare Registre derpaa. R. 9, 66 b.

KER-05-11-1997

KRONENS SKØDER , bind 1, 1535-1648

År: 1568 Side: 115

19. Marts. Frederiksborg. Jørgen S kram til Tielle, Eriks Søn, faar: i Nørrejyland, Nørliung H., Vamen S. og By 4 G., hvoraf 1 hidtil har ligget til Mariaggers Kloster og 2 svare Skyld til Kirken, Løfvil S. og By 1 Bol, der svarer Skyld til Kirken, Pierstrup S. og By 1 G., der svarer Skyld til Kirken, Lindum S., Siøringe By \ Bol, der svarer Skyld til Kirken, og 1 G., **2 G., kaldede Vraae**; Sønderliung H., Ørum S.

og By 1 G., 4 Gadehuse og 2 G., kaldede Holm, Føvlum S. og By 6 G., hvoraf de 3 tidligere have ligget under Hald Slot, de 2 under Asmildt Kloster og 1 til S. Hans Kloster i Viborg, — for til Mariager Kloster: i Nørrejylland, Hielmsløf H., Meyslunge By 1 G.; til Hald: Ning H., Vormslof S. og By 1 G.; Hofvilbiørg H., Hafrum S. og By 1 G.; Hats EL, Tvinstrup By 1 G., kaldet Høfvisgaard, Rude By 1 G.; Sønder H., Flastrup By 3 G.; Mols H., Drofby S., Boeslom By 1 G., 16 Bol og 2 Gadehuse; til Asmildt Kloster: Hielmsløf H., StiUinge By 1 G.; Mols H., Drofby S., Boeslom By 2 Bol; til S. Hans Kloster i Viborg: Hielmsløf H., Høminge By 1 G. Vidner: Frants Banner til Kockedal, Jørgen Munck til Oxsevang, Eggert Ulfeldt til Kraggerup. Orig. Mag. 231. R. 10, 3.

KANCELLIETS BREVBØGER 1635 - 1636

Årstal 1626 , Dato 25. maj , Side 542

22. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Jørgen Urne, Hr. Mogens Kaas, Niels Krag, Peder Lange, Erik Juel og Jokum Beck. Da der er opstaaet Trætte mellem **Fru Dorete Munk, Enke efter Christopher Parsberg til Sødal, og Fru Karen Lange, Enke efter Claus Below til Spittrup**¹, om Marke- **og Skovskel mellem Vraa paa den ene Side og Siødal paa den anden Side**, i hvilken Trætte der af Fru Karen Lange er erhvervet Sandemænds Tog og Gang til ikke ringe Skade for Fru Dorete Munk, idet Sandemændene har frasvoret hende en stor Del Hede og Markjord saavel som Eng i hendes Enemærkeskov, Kær, Eng og Ejendom, som kaldes Hammersbeck Skov og Anders Larsens Kær, hvilket Tog og Gang sidstnævnte ikke anser for lovligt, men mener, at hun er storligen forurettet deri. Der gives Adressaterne Befaling og Fuldmagt til med det første at begive sig til de omtvistede Steder, undersøge Forholdene nøje og forhandle Parterne imellem i Mindelighed eller oprette et lovligt Marke- og Skovskel mellem Vraa og Siødal og give deres Afgørelse beskrevet². J. T. 9, 317.

1 Spittrup. 2 Slutningen af Sætningen mangler i J. T.

KER-23-12-1997

Om Karen Lange står der i en beskrivelse af Kølbygaards historie:

*For at klare sine Udgifter (i forbindelse med 30. års krigen) måtte Gunde Lange sælge bort af sine Ejendomme. Allerede 1624 solgte han Pederstrup til Hr. Laurids Ebbesen, og 1626 en i Hersomgård efter Fru Johanne Skram arvet Anpart til sin Søster **Fru Karen**, der var gift med **Claus Below til Spittrup**, der imidlertid var død 1620,*

KANCELLIETS BREVBØGER 1637 -1639

Årstal 1637 , Dato 14.5 , Side 109 -110

14. Maj (Kbhvn.)-

— Aab. Brev, hvorved Verner Parsberg til Sødal faar Bevilling paa, at hans Kannikebønder i Løfvel og Perstrup og de, som han faar til sit Kannikedømme under Viborg Kapitel, herefter skal gøre Ægt og Arbejde, ligesom hans egne Bønder, med Pløjning, Møgagen, Tørveskær, Lyngsiet, Høbjærgning og anden Høstgering **til en Gaard, kaldet Vraa, i Nørrejylland, som han har tilforhandlet sig, paa hvilken han holder Avl og som ligger næst op til hans Kanniketjeneres Mark. J. R. 9, 254b.**

Jordebog fra Sødal 1660

(Klip fra Kai Dalsgaards slægtshistorie).

En jordebog til Sødal dateret 2. november 1660 viser med skræmmende tydelighed hvordan "landet lå øde" som følge af udplyndringer og pest, f. eks. nævnes i Pederstrup kun Søren Lassen, Peder Jensen og Søfren Pedersen, og Rødding og Vammen er så godt som ubeboede. Ejeren Verner Parsbjerg til Sødal, **tidligere til Vrå hovedgård**, tilføjer "Dette forslag er beliggendes på 1 mil nær Viborg og på Adelsvejen, hvorudover de er gerådet i stor armod formedelst streng indkvartering og mangfoldige natlogier".

Pluk fra Taarupgaard-historie

Hele 1600 tallet står i damernes tegn på Tårupgård. Ida Kaas boede der alene de sidste år indtil 1597. Gjerd Kaas blev ulykkelig med Birgitte. Anne Kaas og Vibeke ejer godset til 1642, hvor det købes af Ingeborg Parsberg, der var enke efter Iver Juul til Villestrup. Ingeborg var hans anden kone, selv døde Iver Juul i 1627. Ingeborg Parsberg bor ikke på Tårupgård, men lader den drive af folkene⁽⁹¹⁾. Det var ikke til hende selv den blev købt, men til den yngste søn af hele flokken på 13 børn, nemlig Tønne Juul, der er født i 1620. I 1649 den 17. juni bliver Tønne Juul gift i København endog i kongens nærværelse med Anne Cathrine Friis til Engestofte (Skaktavl Friiserne). Tønne Juul skriver sig også til Søgård, men det må formodes, at han og Anne Cathrine har opholdt sig til stadighed på Tårupgård.

”

Hvornår han egentlig overtager Tårupgård fremgår ikke klart, endnu i 1651 skriver præsten i Tårup, at gården ejes af Ingeborg Parsberg. Det er muligt, at han først overtager den officielt efter moderens død i 1665. Ingeborg Parsberg havde tilkøbt lidt fastegods⁽⁹³⁾ til stedet ellers synes gårdens tilliggende nu at ligge nogenlunde fast. I matriklen af 1688 kan vi se, at Tårupgård ejer hele Tårup sogn og hele Kvols sogn undtagen en eneste gård der. Det er dog ikke sådan, at alt det Niels Kaas i sin tid købte til, stadig hører med. Der må være sket nogen udskiftning, medens Anne Kaas havde godset. I det store og hele ser det ud til, at godsmængden nu fra o. 1650 og til hen imod 1800 forbliver konstant.

Hvor længe havde Sødal så ejendomsretten over Vraa?

Det er i en periode lidt uklart, hvorvidt det er moderen, Dorete Munk eller sønnen, Verner Parsberg, der ejer Sødal.

Moderen bliver enke efter Christoffer Parsberg 1600, og hun dør selv i 1641.

Søsteren, Ingeborg Parsberg, enke efter Iver Juul til Villestrup, køber Taarupgaard 1642. Hun dør 1665.

Verner Parsberg dør samme år som søsteren, 1665.

Verner Parsberg ejer i alt fald, jfr. ”Kancelliets Brevbøger 1637”, Vraa i 1637. Det er altså ikke gennem søsteren, at han overtager Vraa.

Jfr. Jordebog fra 1660 er Vraa altså afhændet på dette tidspunkt.

At Verner Parsberg måske afhænder Vraa af økonomiske grunde kan man få en fornemmelse af her:

- *Den største Restance paa Prinsessestyren af 1664—66 fandtes hos Herremanden Verner Parsberg til Sødal, der døde 1665 og efterlod Gaarden til sin Broderdatter Ellen Parsbergs Børn med Stiftamtmand Ebbe Gyldenstjerne, som 1675 med kgl. Bevilling solgte den til Jens Simonsen.*
- *Verner Parsbergs Prinsessestyr af Hartkorn til Sødal var 32 Rdl. af 128 Td.; men tillige var han benaadet med 163 Td. Kannekogs, hvoraf han stod opført med 41 Rdl. i Skat, tilsammen 73 Rdl. Alligevel opgives hans Restance paa Prinsessestyren 1664—66 til 120 Rdl. Denne Forskel kan delvis forklares ved, at Opgivelsen af Skatten af Benaadningen er forkert, idet der svaredes dobbelt Skat af en saadan, altsaa ikke 41, men 82 Rdl., saa at hans Skat blev 114 Rdl. Hvorledes det forholder sig med de manglende 6 Rdl., kan jeg ikke oplyse. Jens Simonsen, der var en velstaaende Mand, havde ingen Restancer. Han forvaltede selv sit Gods.²⁾ Kilde: Historie/Jyske Samlinger, Bind 4. række, 6 (1928 - 1930*